

A „Közlöny” megjelenik minden szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztési szállítás.

piacz-sor, Dietrich-ház, 227 sz. hová a lapot illető küldemények, u. m. kéziratok és híradások utasítandók. Bérmentellen lev. le-
kettesek a dolgozatásaitól fogadnak el.

KOLOZSVÁRI

KÖZLÖNY.

Politikai, tudományos és szépirodalmi lap.

Előfizetési díj:

Félévre 5. frt. p. p.
Negyedévre 2 „ 40 kr.
Egy hóra 1 frt.
Az előf. pénzét Stein J. könyvkeres-
kedésébe, bérmentesen küldendők.

Hirdetéseket
sorankint 2 ezüst krajczárért, hirdalmi-
kat 2 kr-ért gyorsan közlünk.

FÖLDMIVELÉSI HITELEGYLET. *)

I.

Negyven millióval bízta e lap első folyamának 4-k számban cikk írója Erdély földbirtokosait, melyet vesztett urbériségéért kárpótlásul közelebből kapni fognak. Ne csináljunk illúsiot magunknak, midőn sehoh se szokta ez keserűben meg-
buzulni magát, mint financiaiis tervekben, vonatkoznak azok akár az álladalom, akár egyes osztályok, akár magánosok sorsára.

A negyven millióból alig leendő harmincz; és e harminczat is, legalább negyedével devalválunk kell, ha az urbéri kárpótlás kötelezvények bürzei keletét tekintjük.

Ezen töke-erővel kell az ezer négyszeg mértföldnyi Erdély földbirtokosainak (volt földes urainak) legelőbb is adósságait letisztítani, azután szétrombolni és jelenleg a pénzerő hiánya miatt oly szerencsétlenül kezelt gazdaságaikat jobb karba helyezni; egyszersmind kereskedelmi csatornákról gondoskodni, hogy már valaha Erdély földmivelőire nézve szünjék meg a termékeny éveknek áldása is átokká lenni, mikor a közép termésnél csak 20%-al is dúsabb termés legalább 70 százalékkal, ha nem többel, csökkenti a termésárakat, s így ha áldás van, a gazda szegényebb, pénztelebb mint máskor.

Három czél: nagy magában mindhárom; s mindeniket, még az utolsót is habár annak kereskedelmi természete van, volt földes urainak kell létesíteni. Nálunk kereskedés a szó valódi értelmében, melyet egy kombinálni tudó, elegendő pénz-
rővet bíró és az uzsorás nyereszkeedésen kívül országos vagyoni emelkedésre vezérő városi osztály vezetne, nincs. Ha vasut kell, sőt ha a kormányt közeledési utak iránt akarjuk megkérni, ily tervek élén is a földbirtokosoknak kell állani, s ha áldozatra, ha hazai pénzerőre van szükség, töltök kell annak legnagyobb részben kitélni.

E három czélra azon pénzerő, mit az urbéri kárpótlás nyújtand, nem lesz elegendő.

Az 1844-ki országos választmányok alkalmával volt alkalma e cikk írójának megismerkedni azon összeggel, mely az erdélyi alapítványi pénztárak, s némely pénztörökkel bíró testületek által kölcsön van kiadva. Öt és hat millió közt áll azon erő, mit ezek kölcsön kiadtak, és a mi legnagyobb részt, volt földes urainak vállalt nyomja, és néhol több évi kamataival együtt.

A magánosoktól fölvevett kölcsönökről számítás tenni nem tudunk. Nálunk nem vezetett rendes telekkönyveket, a melyek minden birtoknak terheit — kivéve a személyi hitelhez tartozókat — tisztába hoznák. De ha felveszszük a különösen 1833 óta földes uraink közt divatba jött fény-
üzést; ha tekintjük, hogy mi, kis birtokkal, és Európa bármelyik országánál (kivéve a török birodalmat) olcsóbb termékekkel, miket szomszédainknál terméketlenebb föld adott, mint rohantunk a műveltebb tartományok nálunknál oly sokkal gazdagabbjainak és számítani jobban tudóinak fényüzését könnyelműen utánozni; ha tekintjük, miképp mi még akkor is, ha le nem

csaltak a kiktől bevásároltunk, husz száz-
tolival mindent drágábban fizettünk mint azok; ha a köz panaszt az eladósodásra nézve halljuk: aligha helytelenül számí-
tunk midőn azt mondjuk, hogy az egész urbéri kárpótlási töké az adósságok nem-
csak felemészteni fogják, sőt az egész földbirtokosi osztályt tekintve, elég se lesz azokra.

Honnan lesz tehát a pénzerő a gazdasági rendezésre? honnan természetkeink kereskedelmi csatornáinak megnyitására? A váltórendszer hitelt, annak oly valódi értelmében, miszerint a vállalkozó kinek elegendő biztosítéka van, olcsó kamat mellett pénzhez juthasson, és annak vissza-
fizetésével megne romoljék nem szűl, nem szűlhet. Nehány közelebbi évi tapasztalás ezen igazságot, mit azok kik körül-
ményeinket ismerték előre megjövendöltek, keserűen igazolta. A földbirtokos hagy-
ja inkább paragon földét, mintsem azokat vechsl által mivelje meg; a gazdának tökéje — a föld — biztos alap ugyan, de nem oly dúsán kamatol mint az iparvállalatok; és Erdélyben egy csekély körül-
mény képes a gazdasági termékeknek árát úgy alászállítani, hogy az adós nagyobb összeget legjobban akarattal se fizethet. És akkor a vechsl őt nem segítette rögtön fel, sőt földét is elkobozásra juttatta.

Ekkor villana fel, mint a sötétben elveszettnek egy jótékonyan sugárzó vezér-
csillag, Magyarország herceg Primásának, azon eléggé meg nem hálálható hazafi-
tette, miszerint, Magyarországra nézve egy földmivelési hitelegylet indítványozott, pártoltatva Magyarországnak legnagyobb birtokosai által. A terv, tudjuk a hírlapok-
ból, az esztergomi basilika föltszólalása alkalmával Felséges urunknak benyújtott, kegyesen fogadtatott és daczára a bécsi ipar-
hitelintézet által gördített akadályoknak, biztos reményünk lehet hogy sikerülni fog.

Erdélynek szomorú földmivelési kör-
ülményei közt egyetlen mentő horgonya lehet: csatlakozni a Primás ő her-
czegsége által benyújtott tervhez és kieszközölni, hogy a magyar-
országi földmivelési hitelegylet terjeszse ki jótékonyását Erdély földbirtokosaira is.

G. J.

A kolozsvári keresk. és iparkamara f. évi
sept 6-kán Dietrich S. ur elnöke alatt
tartott közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

(Vége *)

A m. helytartóság tudatja, hogy a m. kereskedelmi ministerium a szebeni vasút biz-
tosítványának engedélyt adott előleges mun-
kálatok tehetésére az arad-szeben-brassói vas-
pályához, oly föltét mellett, hogy e munká-
latok 3 év alatt véget érjenek s a katonai hatóság-
okkal egyetértve történjenek, végül, hogy a pálya
Károly Fejérvárig mindenütt Maros jobb partján
legyen vezetve.

A m. helytartóság megküldi az alsó-ausz-
triai cs. k. gazdasági egylettől a jövő évi május
hóban rendezendő gazdasági kiállítás érde-
kében kibocsátott felhívást, felszólítván a kama-
rát közremunkálni, hogy e tárlaton Erdély gaz-
dasága is kellőleg képviselve legyen. — A ka-
mara a legnagyobb örömmel közzé teszi a ma-
gas felszólítást, azonban azon hitben lévén, hogy
e tárgyban az erdélyi gazdasági egylet is kapott
felhívást, a gyűlés megbizsa m. elnök Kövály
L. és titkár urakat, tegyék magukat érintkezésbe
a tisztelt egylet elnökségével s határozzák el a
legcélszerűbb intézkedéseket, a melyek által

gazdaszatunk termékeit s eszközeit méltán lehes-
sen képviseltetni. Némli utasítást szolgálhat a
megbizottaknak azon nézet, hogy a menyinyben a
tárlat gazdasági nyers és átdolgozott ter-
ményekből áll, az első összegyűjtése a gaz-
das. egyletnek, az utolsóké a kamarának es-
hetnék feladatul.

A m. kereskedelmi ministerium két pél-
dányt küld a f. évi május 20-ról a fél- és ne-
gyedéves vámmilletéki hitel ügyében kelt
szabályzatból. — A kamara sajnálattal értesült e
magas szabályzatból, hogy a vámmillet kedvezmé-
nyéből Kolozsvár nem részesül. E kedvezmény
a kereskedőkre nézve jelenleg annyival nagyobb
fontosságú, mert az ezüstpénz ingadozó ártója
mellett nem kénytelen az ércz pénzben hever-
tetni vagyonának egy részét, vagy akkor szerez-
ni be a vámmillettel fizetésre szükséges ez-
stöt, mikor az tán a legmagas lábon áll. A pénzü-
gyi akcióktól annyira távol eső Kolozsvárnak e ke-
vezményre még azért is igen nagy szüksége lett
volna, mert itt nem mindig találhatni a legna-
gyobb százalék mellett is a kívánt menyinyisé-
gű ezüstre, s a kereskedő gyakran kénytelen áruját
a vámmihatalban vesztetgetetni, a míg a szüksé-
ges ércz-pénzt beszerezheti. A kamara azonban
nem mond le azon reményről, hogy a m. kor-
mány idővel Kolozsvárra is kiterjeszti a vámmi-
tel kedvezményét, főleg ha a vám alá eső áru-
forgalom a megnyitandó vasut által kellő nagy-
ságra nőtte ki magát.

Füstölt-hus és szalámi-készítő Med-
gyesi Ignác Kolozsvárt utasítást kér: hol sze-
rezhelne egy czélszerű husvágó gépet,
miután üzletét teljesen meg akarván nagyobbitni.
Nevezett iparos ohajtását a gyűlés úgy hiszi tel-
jesíteni, ha az iránt az alsó-ausztriai iparegylet-
nél kérdést tesz, a mely több ízben készséggel
teljesíté a kamara hozzá intézett hasonló kérdé-
seit. A kamara egybírattal örömmel néz M. I.
mindinkább gyarapodó üzletére, a mely igen
szép jövővel kecsegteti tulajdonosát s fejlődő
hazai iparunk életjelenségei közé tartozik, mi-
után ezikkeivel Bécs piacznai is megjel.

A magas kereskedelmi ministerium alka-
lomszerű használat végett 2 példányt küld a sa-
létrom termelésről írt népszerű érteke-
zésből, a melyet a cs. k. legfelsőbb hadpa-
rancsnokság készítettett ezen ipar ág fejlesztése
érdekéből.

Fölmerülvén azon indítvány, hogy a köz-
gyűlésekről szerkesztett jegyző-
könyvek minél szélesebb körben ismerteté-
sére igen helyes volna a helybeli lapban közölt
kivonatokról külön lenyomatokat eszközö-
zölni szazokat a társulatoknak, czéhoknak megküld-
zeni; — a gyűlés ez indítványt igen helyesnek
találja, azonban lenyomatok készítésével a ka-
mara pénztárat terhelné nem lehetvén, kivételre
nézt csak azon mód marad fenn: ha a helybeli
lapok szerkesztősegei közül valamelyik magára
vállalja a lenyomatokat saját költségén állítani elő,
a miért a kamara köteleznék magát közleményeit
kizárólag azon lapba szolgáltatni. Ez indítvány
kivitele másod-elnök urra lön bízva.

A statisztikai adatok gyűjtése körül szer-
zett tapasztalatok meggyőzők a kamarát a fölél,
hogy ezeket az eddigi t: i. hivatalos úton soha
kellő alakban és minőségben nem gyűjthetni.
Ennek oka igen könnyen érthető. A polit. hi-
vatalok annyit teendővel vannak elhalmozva,
hogy a különben is aprószérű kutatást és kitar-
tást igénylő statisztikai adatok gyűjtésére
sem idejök sem erejök nem marad. E mellett a
népél még mindig megvan azon kétértelműség, azon
aggódás, a mely az ily adatok utáni kérdézős-
kedsben csak újabb terhek alapját látja, s az-
ért a valódi tényállás bevallásától vonakodik,
főleg ha a kérdés hivatalos úton történik. Sajno-
san kelle tapasztalni, hogy e bal fölfogástól még
a czéhok sem tudtak menekülni. A kamara e
bajon segitendő, már régebben használta egyes
hazafiak szolgálathétségét, a kiknek sok jeles
tudósítást köszönhet: most azonban elhatározza,
hogy a kamarakerület minden érdekesebb pont-
ján állandó s rendszeres dolgozó tár-
sakat, levelező tagokat fog felkérni,
a kiknek a teendő felől általánoságban utasít-
ást adván, feladatuk lesz a kamarával folytonos
érintkezésben állani s a számukra kijelölendő
körben minden figyelemre méltó jelenségről vé-
leményeik kíséretében jelentést tenni.

Tanácsos Tauffer F. ur, mint a kamara
gazdája, az ügyletrend 10 §. értelmében elő-
terjeszté a jövő 1857 ik évre szóló köl-
tséget, a mely a jelen évtől annyiban
különbözik, hogy abban egy irnok fizetésére
400 pft. van tervezve. A költségvetés e szapo-
ritására a körülmények adtak okot. A lefolyt
3 év tapasztalása meggyőző az elnökséget a fe-

löl, hogy a kamara mindinkább szétágazó ügyét
a titkár egymaga a legkitartóbb szorgalommal
sem láthatja el, s hogy ha gyors eredményt a-
kar a kamara, az iródi erők szaporítását nem mel-
lízheti tovább. A m. kereskedelmi ministerium
által engedélyezett napdíjok fölvetelével e szük-
ségen nem lehet segitni, mert igen bajos min-
den pillanatban új egyeneket találni s tanítani be
az iródi kezelésre. A kibén képesség van, az
oly egyén kap rendes alkalmazást is más hivata-
loknál, s gyakorlatlan erők alkalmazásával az
idő és költség csak hasztalanul pazéródik el.
A gyűlés elhatározza tehát az irnoki állomás
rendszeresítését a m. kereskedelmi ministerium-
tól újában is kérni: felhözvén e kéreése mellett,
hogy a kolozsvári kamara azon kivételes helyze-
ténél fogva is, hogy irományait magyar és né-
met nyelven kell folytatnia, igényt tarthat e ke-
vezményre, a melyet a birodalom minden más
hasonló intézete kezdet óta élvez.

A vizsgálóra beadott pénzál-
pok közül tasádni vegyeskereskedő Nasch Áb-
rahám és dézsi vegyeskereskedő Borsányi Já-
nos uraké ellenvetés nélkül el voltak fogadva,
míg dézsi kereskedő Sz. K. és Fejérvári F. J.
urakat a bizonyítványaikban talált hiányok kie-
gészítésére utasítja a gyűlés.

Titkár felszólal azon kereskedők névsorát,
a kiknek tözsczimélt a cs. kir. kereskedelmi
törvényszékek az utolsó közgyűlés óta bejeg-
yék. — Szólgálnak tudásul.

A dézsi cs. kir. járáshivatal tudósítása
szerint a múlt évi kamarai járulékokból
2 fr. 30 pkr. felhajthatlanná válván, a kamara
a járulékok kitérlését az 1853. febr. 20-ki m.
rendelet 8. és 9. §. értelmében elhatározta.

Ezzel kapcsolatban határozta lön, hogy
a cs. kir. járáshivataloktól szőlítsa fel a kamara
az 1853. 1854. és 1855-ki járulékok fe-
lől kiutazások küldésére, hogy a föl-
nem hajtható összegek kitérléséről intézkedni
leheszen.

A kamara még múlt év folytán több ke-
reskedő urat kért volt fol a brassói nyugdíj-
intézet ügynökségének elvállalására, s a vállal-
kozók névsorát tudatta a t. intézet igazgató-
sával. Közelebből sz. somlyói vegyes kereskedő
Lázár János ur jelenti, hogy a t. nyugdíj-
intézetl mindaddig semmi utasítást sem nyert,
s ez okból az ügynökséskösdét meg nem kezd-
heté; noha többen jelentkeztek, a kik e jóté-
kony intézetbe beállni kívánnának. — E jelen-
tés fölöl a t. igazgatóságot értesíté a kamara.

Végül fölmerülvén a Kolozsvári ter-
vezett ipartanoda ügye, a gyűlés elhatár-
zá, hogy a m. helytartósághoz folyamodást in-
tezz az annyira szükségessé vált tanintézet mi-
előbbi életbeléptetéséért.

Hogy nálunk az iparágak magasabb fej-
lettségére nem jutottak, a többi közt a gyakor-
lati tanintézetek hiányának tulajdoníthatni. Egész
Erdély érzi e hiányt még napjainkban is. Ha
gyors segély nem jő, ugy tán örökre le kell
mondani a reményről, hogy iparunk valaha ön-
állóságra vergődik, mert az újabb iparos nem-
zedék itthon nem szerezheti meg, (s a hol meg-
szerezhetné, oda menni nincs költsége) azon mi-
veltséget, a melylyel ma a világverseny e kor-
szakában bírnia kell, ha megállni akar. A
közelebbi évek mindinkább meggyőzők iparo-
sainkat e fölöl, s bizonyára áldozatkészséggel
fognak támogatni a m. kormányt az említett in-
tézet felállításában; hogy a városi közönség
menynyire ohajtja annak létesülését, bebizonyi-
tá azzal, hogy a szükséges helyiségeket nem
csak felajánlja, de minden pillanatban készen is
tartja a kívánt czélra.

Ezzel a gyűlés eloszlott.

Bécsi levél.

VI. —y— Bécs, oct. 20. Az előbbi leve-
leimben felállított politikai körvonalkot, mond-
hatni azóta mit sem változtak. A mai (oct. 20)
„Moniteur”-ból átvett, side pillanatban érkezett
(d. u. 1/2 óra) majd 18 sornyi távirati sürgöny
semmi újat nem tartalmaz. A francia hivata-
los lap azt mondja: „a nyugoti hatalmak kény-
telenek Nápolylyal minden dipl. összekötte-
tést megszakítani,” melyet azonban Ferdinand
király valami jobbat álmodik, szívesen vissza-
állítja az előbbi viszonylatot. A szövetséges
hajóhad daczára ennek, nem vitorlázik egészen
Nápoly alá, nehogy azoknak alkalmat szolgál-
tasson, kik az nápolyi trónt megintatni szeret-
nék. Még mindig azt tartom, hogy ez ügy nem
karddal, de az utcöngresszus zöld asztalánál
fog eldöntetni, annyival is inkább, mivel a

*) E ügyletrendről cikk, mely különben az elő-
ző számban hirtel íratott, csak most érkezett hozzá-
jár. Azonban a legörömebb közöljük, mivel írója-
tunkban politikai múltjáról úgy mint államgazdasági
cikkeiről kitűnően ismert egyéniséget tisztelünk.
Szerk.

*) Lásd „Kolozsvári Közlöny” 4 sz.

nápolyi udvar, még azon esetre sem hívná, viszza Páris és Londonban levő követeit, ha a francia és angol követek Nápolyt elhagyták. Tehát Ferdinánd király nem azon emberek közül való, kik azt tartják: „ha ütök, szaladj, ha adnak vedd el, ő még akkor is marad ha ütök.

Mi ama sietve írt tudósításomat illeti, mintha az itteni kabinetben változások történének, eddigre e hírt csak a „Ind. belg.“ merite hozni, vagy az is meg lehet, hogy e brüsseli lap után terjesztették itt is. Hja! a börzse számtalan — számos fogásai vannak. Anyai azonban bizonyos, hogy a pénzügyminiszter b. Bruck és a katonai főparancsnokság, illetőleg a tengerészeti és mérnöki igazgatóság közli némi egyenlenségek merültek fel, melyek folytán Bruck b. Ischibement, magának az uralkodónak tanácsát kikérte. A tőzsdé sietett ez alkalmat felhasználni s nemcsak Bruck báró leköszönését híresztelte, de egy uttal azon változásokat is, melyekről őnt már tudósítottam. A dolog külső héja ez: valósággal pedig abból áll, hogy mint a keleti háború idejéből még eleve nem emlékezhetünk, Ausztria igen nagy figyelmet és költséget is fordít határszéli erőire. Így midőn, az aszuri sereg tényleges működéséről és arról való szó, hogy a Lengyelországban levő katonai erő onnan a Dunaféjedelemségek felé vonassék, b. Hess tbszernagy, a birodalomnak ez északi oldalát fedetlen hagyni nem akarta, nehogy az orosz, minden akadály nélkül, a birodalom színeig nyomulhasson. A határszéli erők állítása, még ezen pillanattól fogva datáltak. A közbelső várakra és azok újbóli felszerelésére, minők: az olmućzi, komáromi, verónai, már azelőtt tömördek költség fordítotak. A katonai főmérnökök, rendbe hozván a krakkói határszéli erődöt, e munkálatát most, Moldva, Bukovina és Oláhország felé is ki akarja terjesztetni, s e munkálatokra nagy összegeket követel. Báró Bruck ezt egészen kifizetéséből s csak most látja, mennyit fog majd e kiadás, az állam bevételeiből felemészteni. Ebből áll az egész miniszteri differentia.

Said pasa, Egyiptom alkirálya, Miksa főhercegnek átadta a fogadalmi templom alapjait, melyek alabástron szirttömböt. A főhercegnek vezetés alatt e templom épül, e tekintetben is választékos ízlésének tanúságát kívánja adni.

Azok, kik őt közelebbről ismerik, állítják, hogy különben is nagy kedvelője a művészetnek, kivált a költészet és festészetnek. Mint mondják, néhány év előtt, olaszországi utjáról igen szép műveszkét adott ki, mely azonban köz kére nem került, miután az államnyomda, csak az udvar számára nyomott le belőle néhány példányt. Akkor volt ez, midőn a „Ravennai viadort“ íróját, minden lufdolt alatt felakarták találni. Mivel a főherg. utleírásában igen szép és élénk festéssel esztelt helyek találtak, azt is mondták, hogy a „Ravennai viadort“ ő írta.

Mi a tőzsdét illeti: nekünk (az az a bankároknak) igen sok papírunk van, a külföldnek meg kevés pénze. E rövid szóval, tán legjobban jellemezhetni az árfolyamot. Az értékpapírok gazdag assortmentjával bir a pénzpiacz, de a külföld, sem elég tevékeny (inkább tehetős) sem nem úgy hangolt, hogy mindezen válalatokra gyümölcsözőtől befolyhatna. Innen az árkelet még mindig lág. A credit mobilier a zonban, úgy meg szedte magát, hogy már is „Babel tornyát“ épített magának.

Az új házassági törvényről majd csak akkor szölok, ha a jogtudósok kipapolják magokat. Addig is közérdekűnek tartom, különösen borgazdákra nézve, a bornak ugy nevezett „gallizálásáról“ említést tenni, hívják pedig így Dr. C. Gall azon eljárását, mely szerint, éretlen és rozsz szőlőből jó bort készít. A nevezett doctor ur észleleteit és tapasztalását egy külön iratban tette közzé, melyből addig is meg azt minden értelmes szőlőgazda megszerezne magának, következéskéül közölök, a bor nemestését illetőleg: „A természet nem bort, csak szőlőt állít elő. A bor, a forrás vegytani processusa által szülemlik a mustból, annál fogva műtermék. Csak a teljesen érett fűrt bir a fő meg kívántatásokkal, víz, cukor, sav, és feshénye anyaggal oly mértékben, hogy a must forrásával beálló változás által, a lehető legjobb bort képeztessek. A teljesen érett és éretlen fűrt közt csak azon különbség van, hogy az utóbbi, ama fő meg kívántatásokkal teljes arányban nem bir. Az éretlen szőlőben kevés cukor, és gyakran kevés víz van sav tartalmához képest. Ezenkívül kevés benne a borkősav, mely utóbbinak köszöni a szűrt bort, sa j átságos illatát és bor ízét. Ha éretlen fűrt must jához elegendő cukrot és vizet teszünk, annyit t. i. a menyinyi belőle, ugyanazon fajta, ugyanazon hegyfekvés, teljesen érett fűrt szőlő mustjához hasonlítva hiányzik: az ez uton megjavult mustból époly tökéletes bor áll elő, mint az ugyan azon fajta, ugyanaz évi, és ugyanazon fekvésű érett fűrt mustjából. Valamint továbbá, a szőlőnek bizonyos melegségre van szüksége hogy megérjék, a mustnak is kell hagyni bizonyos menyinyiségű meleget, hogy belőle tökéletes bor váljék. Ha az első forrás alatt e meg kívántatott melegséghez nem jut, mi helyt magasabb légmérsékletre vitetik, azonnal forrásnak indul. Ez az oka, hogy boraink csak több évi fekvés után jutnak teljes érettséghez. Ha azonban, a tökéletes forrás feltételei pontosan megtartatnak, a bor első forrásánál kivá-

lik a mustból mindaz, mit boraink, a mostani kezelés mellett, a seprőben csak több éveken át raknak le. Nemes, zamatos bor, csak teljesen érett fűrtől válik; menyinyivel gondosabban távolítottak el az éretlen, rothadt, és feltört vagy csipett szem a fűrtől, annyival bujább és illatosabban fejlik ki a bor zamata. E nézetekre alapítja Dr. Gall bornemesítési tanát, melynek mint minden újnak vagy jónak (nem si-nonym). vannak ex-altudósai, és polakósai, kik felemelik vagy lerántják. A mustnak cukorral és vízzel felvegyítése egyébiránt nem új találmány. Dobereiner már 1822 tett ezzel kísérletet. Franciaországban I. Napoleon híres minisztere Chaptal ajánlotta a savanyu bornak cukorrali javítását; Angliában Dr. Macculloch tanítá, hogy éretlen és kemény szem szőlőből, cukor és víz segítségével derekas bort lehet előállítani. Azonban mindezen felfedezések hiányosak dr. Gall említett tanához nézve, ki a cukor és víz felvegyítésen kívül, a szőlőfaj pontos ismeretét, a borképzés előállításának alkalpos módját, a must és bor kezelés helyes arányba hozott elveit véli hogy feltalálta.

LAPSZEMLE.

✱ A „P. Lloyd“ szóról szóra közli szövegét ama körözyénynek, a melyet különösen francia lapok, Maquennek, a „Lyonnais“ kapitányának tudósítására támaszkodva a legkiválóbb elferdítésekkel tárgyaltak: Körözyény. Sz. 1856. reservált. A cs. k. szab. Dunagőz-hajózási társulat főfelügyelője a hajófelügyelő és kapitány urakhoz. — Pest, aug. 11. 1856. Alólt főfelügyelő utasítva van a t. igazgatóság részéről következő általa hozott rendszabályokat értesülés és ahoz való alkalmazkodás végett önkö-kel közölni: „Hallomás szerint francia és török gőzösök Galacztól fölfelé a Vaskapun Belgrádig hajóznak, itten kereskedelmi összeköttetések szándékoznak eszközölni. Noha a társulat eddig-elő hasonló esetekben minden igényeknek a legnagyobb készséggel megfelelt, most teljesen megváltozott viszonyok léptek életbe, minthogy a társulattal szemben megindított verseny körül forog az ügy, és a körülmények egészen más el-járást követelnek. — Ennélfogva ha az említett hajók szándékukat foganatosítanak és utjokban ezeket oly szerencsétlenség érne, hogy emberélet fogyna veszélyben, akkor az emberiség törvényei szerint, hajóink és hivatalnaink részéről a legnagyobb készséggel minden lehető segélyt nyújtandó. — De ezen eseten kívül a nevezett hajóknak szándékai foganatosítására semminemű támogatás nem nyujtassék. Tehát ezeknek sem kiszálló helyeink, hidaink vagy kalauzaink használata meg nem engedhető, sem pedig számukra szent vagy egyéb készletet, vagy hajóeszközöket még késsz pénzért sem szabad átengedni. Eri chsen P. igaz-gató. — Bezárolag megjegyeztetik, hogy a fent-lebbi utasítás csak hivatalosan alkalmazandó, s az, magánosokkai közlésre nem szolgálhat. Mas-sion J. A.“

✱ Ecsébsől írják az „A. Allg. Ztg.“-nak, hogy nov. 30-dika van határnapul kitűzve, a melyen a magyarországi superintendenciának az ország evangélikus hitfekezete részére terve-zett vallásalkotmány iránti véleményét kell adni-ok. A vitakozások a tárgy fontosságához illő-életlenség és gondtal folynak, s miután a ministe-rum szabad megvitást engedett, egyházi és iskolai tárgyakkal foglalkozó lapokban sajtó ut-ján is illetékes felszólalások tettek; többek közt Hornyánszki ur a Magyarországon megjelenő protestans évlapok szerkesztője is fel-szólt.

Magyar irodalmi mozgalmak.

✱ „Jókai Mór“ uj, soha nem látott és nem hallott irodalmi vállalatot indít olyan emberek számára, a kik félnek a szomorúságtól: cizme: A Nagy tükör, „első magyar szabadalom nélküli emberszólási vállalat néhány száz képpel és számos képtelenséggel. Hogy mi lesz ebben a munkában? azt előszörni nagyon felhasználja és hiteltelvest farsadag; sokkal többet ér elmondani, hogy mi nem lesz benne? ez nagyobb megnyugtatótlanság szolgáland a közönségnek. Tehát 1. nem lesznek benne érzékeny novellák, gyilkos regények és hősköltemények. 2. nem lesznek benne philologiai értekezések és elemzések. 3. nem lesznek benne tudósítások a gázvilágításról, alagutról, omni-busokról és más örökkévaló újdonságairól az érdekes napieseményeknek. 4. nem lesznek benne emberijesztgetések a cholerairól, tűz- és jég-kárvallásokról, gyilkosságokról, philharmoniai koncertekről és egyéb természet csapásairól; 5. nem fognak benne találatni tudósítások az academia kis gyűléséről, a finn litteraturáról, az egyetemes filozófiáról, s egyéb pepsin nélküleg nem emészthető eledelokről; 6. nem fognak benne közhasznú könyvek a közönségnek ajánlatni; 7. nem fogják benne a színész-ek és a poetak egymást kölcsön fejében hi-vatalosan dicsergetni; 8. nem adatnak benne re-ceptek a lovak körömmérgé és az igás barnok szájjására ellen; 9. sem cséplő és arató gép-minták; egy szóval, nem lesz benne semmi o-kos dolog, a min valaki megunhassa magát. Ellenben lesznek benne: humoristicus novellettak, igaz történetek, miket senki sem hisz, versek, a melyeneket mindenki tud irni, fatális elpanaszolások, capitalis elbeszélések, leg-utabb párisi és szalontai divatok, ajtón keresz-

lül folytatott párbeszédok, kisvárosi rágalmak, nevezett dolgok mások rovására, s több effe-le díbdák dolgok rettenetes keveréke. Dolgozó társak Kakas Márton, Csirke Feri, Gvadányi és Csokonai. Megjelen a „Nagy tükör“ három ives füzetekben, minden füzethez 10—20 be-lerajzot képpel, egy évfolyam áll tíz füzetből; az első füzet napvilágot lát november 2-ik va-sárnapján, a többi mindig a következő ötödik vasárnapon, kérelhetetlen pontossággal. Ara az egész évfolyamnak két forint (nem mond-juk, hogy „csak“, hanem azt mondjuk, hogy kell ötezer előfizetőnek lenni e képes vál-latul pusztakiadására). E díjért postán fog min-denkiné saját czíme alatt mindegyik füzet szét-küldetni. Az előfizetési öszleket intézendők a „Nagy tükör“ kiadó hivatalához, Pesten, egyetem-utca. 4. szám.

— Heckenast Gusztáv ismét egy olcsó vállalatot fogja meglepni a közönséget. A ma-gyar írók teljes képcsarnokát szándékozik ki-adni. A vállalat olcsósága lehetővé teszi, hogy azt mindenki megszerezze. Az első folyam 40 képet tartalmazandó 5 füzetben, s életrissal. Előfizetési ár az 5 füzetre 1 frt. 30 kr. Min-den arczkép külön lapra lesz nyomva. Az első füzet decemberben fog megjelenni.

— Vahot Imre „Mátyás diák köny-vesháza“ című uj, olcsó népkönyvre nyit elő-fizetést, mely 6 kötetben, 100-nál több képpel fog megjelenni, s a melyre csak egy pengő fo-rintot kell előre fizetni. A felhívás így hangzik. Mulatva tanuljunk! Mily kitűnő részvételt fogadta a magyar nép „Mátyás diák“, naptá-rát bizonyítja az, hogy egy hónap lefolyása alatt 10 000 példány kelt el belőle s most már a má-sodik 10 000 van áruba bocsátva. Csak Fehér-megye egy kis falujából, Csöszről, melyben 150 földmivelő család lakik, a derék négyező 100 előfizetőt küldött be s még bocsánatot kért, hogy többet nem gyűjthet; míg a nagy-pírti nép-tanító 45 család közül 40-et iratott alá. Hol a nép ily buzgóságot tanúsít a szentül megőrzött történeti emlékek, s egyik legdrágább nemzeti köz-kincsünk, a magyar irodalom iránt, — ott nem kell félni a tespedés, a halál hidegsötét éjelétől, sőt inkább a legszebb jövődől hajnal hasa d-a s-át kell örömradiással üdvözölnünk; — ott már az örökéletű Matyás diák búszke és nyugodt önd-érzettel mondhatja el: „Él magyar, áll Bu-da-még!“ Valóban Hunyadi Matyás nagy lel-kétől sokkal mélyebben van áthatva eromlatlan er-kölcsű és józan felfogású nép, hogysem igazi vonzalmat és hiú ragaszkodást ne tanusitana mind-az iránt, a mi jó, szép és igaz, s főképp mi egyszersmind nemzeti is; — ama lélektől sok-kal inkább át van hatva, hogysem tanulás, ipar és szorgalom által ne igyekeznék a műveltebb, bol'ogabb nemzetek sorába felküzdeni magát Matyás diák tapasztalatján ezt és azt, hogy mint becsületes, okos tanácsadó, szívesen látott sőt ünnepelt vendége, bizalmas házi barátja a ma-gyarnak, eltökéltele magában, hogy évenként nem csak egy-egy ízben, de többször is felül szürke paripájára, s bejárván az országot, gyá-korabban fog beszélni, tanakodni életrevaló nép-vel, hogy így az ő kedves rokonait lélekben fel-világilagosítsa, szívben megerősítse, s a haza és külföld legújabb haladási mozgalmait iránt utbai-gazítsa. — Mihez képest fölelevenítve Matyás ki-rály elpusztult, de egykor hét országra szólott budai könyvtárának emlékeit, ügykezni fog a magyar nép számára egy kis könyvesházat föl-látni, (melynek alapkövét imé ezennel le is tesz-szük), azon szíves hazafiai ohajtással: vajha min-nél többen használnák, élveznék és gyarapítanák azt! Matyás diák könyvesházának tartalma oly változatos, mulattató és tanulságos leend, mint naptáré, könnyen érthető népszerű előadással, czéjla lévén: hasznos ismeretek terjesztése által hatni a nemzeti műveltség és jólét előmozdításá-ra. E képes kötetek főbb czikkelyei, tárgyai lesznek: 1. Tanácsadó közolgokban a magyar nép számára. 2. Képek hazai történetünkből, külön-ösen Matyás király fénykorából, s az ujabbskori magyar népeletről. 3. Hirnevés hazai s külföldi emberek arczképei, életrajzai. 4. Ország- és népismeret; a nevezetesebb hazai és külföldi tájak, városok, várak, templomok, kastélyok, köz-épületek, fürdők, régi és uj műtárgyak, történe-ti emlékek, természeti ritkaságok, sajátoságos népviseletek, szokások rajzai hű és mulatva ok-tató leírásokkal. 5. Természettudományi isme-retek. 6. Gazdaszat, gyár- és műipar, legújabb találmányok, gépek — rajzokkal. 7. Háztartási tanácsadó. 8. A jó magyar gazdaszszony. 9. Házi orvos. 10. Népies beszélek, regék, nép-mondák, életrajzok, versek, költemények, képek-kel. Matyás diák könyvesházának első pályakö-re 6 kötetben fog megjelenni, 100-nál több kép-pel, ábrázolattal. Hogy e közhazsnú könyv minél inkább elterjedjen, s hogy a nép irányadó ve-zetői, barátai, különösen a tanuló ifjuság oktatói, minél könnyebben ajánlhassák ezt, mind a hat-kötet előfizetési díja, háztól elvitelve vagy bé-rmentenül küldve csak egy pengő forint, postán küldve 1 frt 10 kr. pp. oly csekély díj, minő még hasonló vál-lalatoknál nem fordult elő. Egyes pél-dányokat bérmentenül 1 frt 30 kr. tréit küldhe-tek. A bolti ár magasabb leend. A t. gyűjtőknek minden 10-dik után egy tiszteletpéldánnyal szolgálók. Ki 50-et gyűjt, annak különös ked-vezményűleg dísz kötésű képesalbumot, vagy választás szerint a Magyar írók arczképcsarnoka

első lapját küldöm meg, ki 100-at gyűjt, mind-kettőt megkapja. — A t. gyűjtők nevei ki fognak nyomtatni. Az előfizetési pénzeket a következő pesti novemberi vásárig, vagy leg-feljebb november hó végéig kérem egy-egyenesen alólírtokhoz s bérmentesen beküldeni, hogy a már munkába vett első kötetet haladé-k nélkül küldhessem szét. Tekintsétek e könyv czikképet s fölül a tudomány jelképei közt láthat-ják Matyás király korszorozott mellképét, mig alól a könyvesházban Matyás diák olvas és hárde-ti a igét az őt környező hallgató népek, mintha mondani akarná: Figyeljetelek atyáim! én a legjobb kuttforrásokból olvasok nektek épületes dolgot, majd mulattató majd ismeretterjesztő, értelem- és szívlepköz czikkelyeket, hogy így mulatva tanulván, a műveltség, s az ebből származó jólét és boldogság elhittet magvai áldások gyümölcsese érlődjenek lelkeitek termékeny föld-ében. — Isten áldd meg a magyart! — Pest, ok-tober elején, 1856.

Vahot Imre. Országút 5. sz. a.)

APRÓ HIREK.

✱ Váharunk megkezdődött. Ugy látszik nem fog rosszul tūni ki.

✱ A hus árat egy váltó garassal alább szállították, s így most 6 pengő krajczárért ad-ják fontját.

✱ Szeliga József vendégös és ká-vés ma fogja megnyitni „Budapest“-hez cím-zett és épp oly fényesen mint izletesen fölsze-relt kávéházát és vendégöltét.

✱ Az „Erdélyi muzeum“ című alma-nachra melynek díszes kiadását eszközöndő, Szabó Richárd Pestre fog fölmenni, szép szá-mal gyűlnék az előfizetők. Az almanach még ez év folytán meg fog jelenni, s dolgozatokat hoz-zand Arany János, Beöthy László, Császár Fe-recz, Dózsa Dániel, Dravai Sándor, Flóra, Hal-mágyi S. Kövári László, Kriza János, Lauka Gusztáv, Medgyes Lajos, Szabó Károly, záva Farkas, Sz. lágyi Sándor, Vass József és több is-mert tollu íróktól. Az almanach, mintegy husz sűrű ívre terjedő tartalommal, pár hó alatt min-den esetre meg fog jelenni.

✱ Szabó Károly n. körösi tanár és jeles történetudósunktól éppen most kaptunk ígérteket hogy tárczánkat dolgozataival érdeks-tűni fogja. Jövő nyáron a székei földet szán-dékozik bentazni, hol szíves fogadtatásról bizto-síthatjuk a „Székely kronika védelme“ című közlgyelmet ébresztett ezikk szerzőjét. A fen-tebb említett almanach számára „Erdély a z Árpádok alatt“ című czikken dolgozik.

✱ Székács Józseftől „Igénytelen vé-lemények a két evangyeli egyház ügyeinek ig-gazgatásait tárgyzó ministeri törvény javaslat felett“ című igen fontos és korszerű rőpírt je-lent meg Pesten.

✱ Gróf Teleky József „Hunyadnak kő-ra“ című nagybecsű, történeti munkájának ötödik kötete megjelent.

✱ Pestet több török földirtókos kőgata-ta meg, gazdasági gépeiket megtekintendő és több eszközt vásárlandó. Mondják, hogy Varna mellett egy gazdasági iskolát akának állítani magyar rendszer szerint.

✱ Egy második férjével élő nő Blau-zac-cantonban, midőn egyik fia sorozásra be-irattott, kinyilatkoztatta a tábornoknak, hogy ha ezen fiától megfosztják, többi gyermekét nem nevelheti. „Hány gyermeke van önnek?“ kér-dé a tábornok. „Harminczgy“ felelé az asz-szony, kinek reclamatióját a tábornok elfogadván a termékeny anyának két Napoleon-aranyt adott és fiát fölmentette.

Hivatalos.

A pénzügyi ministeriumnak 1856. sept. 4-én kelt kibocsátványa, kihaló minden ko-ronaországokra, Dalmátországot s a brony-i vá-m-küzetet kivéve az égetett szeszes folya-dékoknak a termelésnél megadóztatása tár-tyozmányában.

Ö cs. k. Apostoli Felsége 1856. aug. 29-n kelt határozványával rendelni méltóztatott, hogy a fogyasztási adó az égetett szeszes folyadékoktól a termelésnél következő mérvben szedessék be:

a) Lsztes anyagok alkalmazásánál, me-lyekhez burgonya, csicsóka, mindenféle gabna-fajok és hüvelyes vetemények, továbbá az arra alkalmas répanemek, s végre a czukorrépa-me-lasse számítandók, a lombárd-velencei király-ságban egy ausztriai lira s 60 centesimi minden egy soma metrikát tevő czerfemeny-nységtől a többi koronaországokban pedig tizen-nyolcz pengőkrájczár egy alsó-ausztriai a-kót tevő czerfemenynységtől;

b) lágymagva gyümölcs, mint alma, kört-ve, hogós gyümölcs, som stb., továbbá gyöke-rek és serfőzési hulladékok alkalmazásánál, a lombárd-velencei királyságban egy ausztriai lira és 6 centesimi minden egy soma metri-kát tevő czerfemenynységtől, s a többi koronaor-ságokban tizenkét pengőkrájczár egy alsó-ausztriai akót tevő czerfemenynységtől;

c) szőlőtörköly alkalmazásánál, a lom-bárd-velencei királyságban nyolczvan cente-simi minden soma metrikát tevő czerfemeny-nységtől, a többi koronaországokban pedig kilencz pengőkrájczár egy alsó-ausztriai akót tevő czerfemenynységtől;

d) esontárgyúmlós, mint: cseresznye, szilva stb., továbbá bor, borsópró, szőlőmust és gyümölcsmust alkalmazásánál a lombard-velencei királyságban egy austriai lira és 60 centesimi minden egy soma metrikát tevő csefremenyiségtől, s a többi koronaországokban tizennyolcz pengő krajczár egy alsó-ausztriai akótól;

e) cukorfinomítási hulladékok a) cukorrépa-melassét kivételével, cukor-, burgonya- és gabnaszörp, vagy a) — d) pontok alatt említettéknél magasb cukortartalmu más töményített folyadékok, végre lisztáng alkalmazásánál, a termelt égetett szeszes folyadéktól a lombard-velencei királyságban tizenöt austriai lira és 90 centesimi minden soma metrika után, s a többi koronaországokban három pengő forint a 40 bécsi pintes alsó-ausztriai akótól, mely illeték azonban csak azon esetben érvényes, ha az alkoholtartalom az 1853. márt. 16-án kelt legfelsőbb határozvány folytán behozott, hivatalosan megvizsgált 100 fokozatú alkoholtérmet 52 1/2 foknál kevesebbet tesz + 12° Reaumur közép hőmérséklet mellett.

Magasb fokú alkoholtartalom mellett az illeték következőleg számítottatik:

a lombv. ki- ráltságban	többi korona- országokban
52 1/2° alk. m s 65° on alul 19 a. l. 85. 3 ft 45 pkr	65° „ „ „ 77 1/2° „ „ 23 „ 82. 4 „ 30 „
77 1/2° „ „ „ 90° „ „ 27 „ 79. 5 „ 15 „	90° „ „ „ 100°-ig „ „ 31 „ 76. 6 „ — „

Ezen határozatok a lombard-velencei királyságban, továbbá Tirol és Vorarlbergben 1856 nov. 1-én, a többi koronaországokban pedig 1856 oct. 1-én lépnek hatályba.

Báró Bruck s. k.

A pénzügyi ministeriumnak 1846 sept. 9 kelt kibocsátványa, kiható Magyar-, Horvath-, és Tótországokra, Erdélyre, a Serbvajdaságra s a temesi bántásra, a saját használati rái dohánytermesztésért fizetendő engedélyilleték fölemelése tárgyában.

Az 1856 aug. 30-án kelt legfelsőbb határozvány folytán, az 1850 évi nov. 29-én kelt ideiglenes dohánygyedárusági rendtartás 61 s-ra hivatkozva, mindazon területi részekben, melyekben ezen törvény hatálylyal bír, a katonai határorség egyedül kivételével, hol az eddigi engedélyilleték azon határországok számára, melyekben besorolt szolgálati legények vagy sörvittek léteznek, egyelőre változatlanul marad, a saját használati rái dohánytermesztésért fizetendő engedélyilleték az 1857-iki termelési évtől fogva a mivelendő föld négyeszőg-ölért tizenkét krajczárra emellettik.

Báró Bruck s. k.

Kinevezések.

Az igazságügyi ministerium, ideiglenes törvényszéki segédeknek nevezte Erdélyben Bandrowski János, Cisar Márton és Neuman Antal auscultantokat, Rehak Edmund és Golda Sándor fogalmazó gyakornokokat, és Kosalicky Antal, Pokorny Antal, Smrz Vincez és Thahammer József Ágost fogalmazó napdiásokat.

A dézs megyei törvényszéknél megüresült segéd állomásra pedig Zweier Frigyes ideig. segédét nevezte ki.

Törvényszéki hirdetések

Kivonathat:

A szebeni cs. k. Postahivatal f. é. october 22-ről 6099 sz. a. tudatja, hogy Dicső-szentmártonban f. é. nov. 1 től kezdve posta hivatal van felállítva, s a radnothival hetenként négyezer ötszázötvenbe téve.

E járásba esnek a következő helységek: Abosfalva, Ádamos, Bernát, Bonyha, Borzás, Csüdtelek, Dézsfalva, Dombó, Erdőfalja, Gálfa, Gyulas, Harangláb, Héderfája, Királyfalva, Kissáros, Küküllővár, Laczkód, Mikefalva, Pöcsfalva, Szamostelke, Szőkefalva, Veszszós.

Indul a posta Dicső-szentmártonból minden hétfőn, szerdán, csütörtökön és szombaton délután 2 órakor, Radnothra érkezik délután 6 órakor; Radnothról indul minden vasárnap, kedden, csütörtökön, és pénteken reggeli 8 órakor. Dicső-szentmártonba érkezik délután 12 órakor.

A brassai cs. k. járáshivatal f. é. oct 18-ről 10,286 sz. a. pályázatot hirdet a barósi járás hivatalnál Kovácsán ürességbe jött irnoki állomásra 350 ezüst ft. évi fizetéssel. Az ajánlkozók adják be oda a barósi cs. k. hivatalhoz szabályszerű kéréseiket 4 hét alatt.

A lekenczei cs. k. járáshivatal mint törvényszék f. é. oct. 17-ről 1327 sz. a. felhívja Simon Györgyöt és örököseit, ellenök teremti gróf Bethlen Leopold által 500 váltó rft. töké és kamatja iránt indított kereset védelmére. Tárgyalási hatánap f. é. dec. 29. re d. e. 9 órakor. Kirendelt ügyvéd Lang Beszterezén és Hofgráf János.

A retlegi cs. k. járáshivatal Kozárvárt f. é. oct 20-ről 3042 sz. a. pályázatot hirdet a Gáncs, Négerfalva és Csicsó-Györgyfalva helységekben megüresült jegyzői állomásra 250 ez. rft. évi fizetéssel, 4 öllával és szabad szállással. A német és román nyelvet tudó ajánlkozók adják be oda szabályszerű kéréseiket f. é. nov. 15 éig.

A szász régeni cs. k. járáshivatal mint törvényszék f. é. sept. 20-ről 2144 sz. a. felhívja

Szöcs Farkast ellene tekei gyógyszerész Weber Frigyes Mihály által 39 ezüst rft. 22 kr. iránt indított kereset védelmére. Tárgyalási hatánap f. é. nov. 15-e d. e. 9 órakor. Kirendelt gondnok tanácsos Birther.

A n.-enyedi cs. k. járáshivatal mint törvényszék f. é. oct. 18-ről 801 sz. a. tudatja, hogy m.-csestvári birtokos Foszto Menyhértnek Gajzago László részire 457 cz. rftig lefoglalt javait f. é. nov. 15-én és dec. 15-én d. e. 9 órakor a m.-csestvári község házánál közárverésen elfogják adni.

Ugyan az f. é. oct. 18-ről 37 sz. a. tudatja, hogy nevezett Foszto Menyhértnek sz. József Benedek Sándorné részire 231 cz. rftig lefoglalt javait f. é. nov. 17-én és dec. 17-én d. e. 10 órakor ugyanott közárverésen elfogják adni.

A kolozsvár-megyei cs. k. törvényszék f. é. oct. 16-ről 6801 sz. a. tudatja, hogy Szentpéter István elfoglalt két vízközi házat 57 sz. a. f. é. december 13-án d. e. 9 órakor a hely színen, becs árán alól is elfogják adni.

Ugyan az f. é. sept. 25-ről 7071 sz. a. tudatja, hogy Szabó Domokosnak Toroczai Sándor részire elfoglalt két víz közti kertjét 417 sz. a. f. é. nov. 28-án d. e. 10 órakor a hivatal helyén becs-árán alól is elfogják adni.

A szász régeni cs. k. járás-hivatal mint törvényszék f. é. sept. 27-ről 2093 sz. a. felhívja Szabó Lajost ellene szászrégeni gyógyszerár Czapottel Frigyes által 14 ezüst rft. 44 kr. iránt indított kereset védelmére. Tárgyalási hatánap f. é. nov. 28-ra dél előtt 9 órakor. Kirendelt gondnok Birther Frigyes.

A lekenczei cs. k. járáshivatal f. é. oct. 12-ről 1325 sz. a. felhívja Incze Domokost ellene özv. Pattantyus Emmánuelné által 300 vált. ft. kártérítés iránt indított kereset védelmére. Tárgyalási hatánap f. é. nov. 29-e d. e. 9 órakor. Kirendelt ügyvéd Hofgráf János Beszterezén.

LEVELEZÉSEK.

Dézs. oct. 26. Tegnap este érkezett városunkba honunk katonai és polgári kormányzója herceg Schwarzenberg Károly önméltja. Tiszteletre városunk kiönvilágítva, jelesen sikerült a város ház kivilágítása, melynek terén három fölláított oszlopról zöld és veres színű görögűz lobogott fel, míg mécsesekkel megakott torácán tarka színbarnagyogott az ő nmúgt. éltető kivilágított homlok felirat. Ma reggel, templomi ima után, a helybeli katonaság fölött szemlélt tartva útját tovább folytatá a cziblesi havas felé, hol nagy-szerű hajtó vadászatot rendeznek.

Nevezetes ez a nap városunkra nézve azért is, hogy a Szamos nagyobb ágára épülő híd, már közel lévén a teljes bevezetéshez, a közhasználatra kormányzóknál által nyitattat meg, a két híd fölfe emelt zöld lombokkal borított iv alatt először menve át.

Városunk hid- és piaci vámjoga folyó év nov. 1-jétől három évre csaknem a jelenlegi hasznobért kétszer haladó öszszegen adott ki. A hid-vámjogért, évenként 5031 pftot fizetnek, mert felsőbb helyen megengedtetett, hogy minden nem dézsi lakos, a hányzorát-megy a hidon, annyiszor köteles a vámmilletéket fizetni, midőn ezelőtt egyszeri vámmizetés-sel huszannégy óráig bérmentve élvezhette a hidoni átjárást. Piacunkat a szamoson-tuli vidék látja el nagyobb részt a szükséges élelmi cikkekkel; azért fölfelesleges tartjuk a városi hatóságot fölhlvni, a vidékkel azt is tudatni, hogy a vámmilleték ezutánra is csak régi marad és az váltóban fog jövődében is fizetett.

Szüretünk derekasan foly, menyiség csaknem mint tavál, de minőségre nézve sokkal silányabb.

Bács szintársasága még mind nálunk mulat, a közönség buzgón látogatja előadásait, melyekről később tüzetesebben fogunk írni.

Névtelen.

M. Várárhely. october 22. Közölgöt az idő, melyben kedvelt vendégeink a kolozsvári nemzeti színház tagjai, kik fél évi itt mulatások alatt nekünk annyit gyönyört, anynyt élveztet nyújtottak, tőlünk búcsút veendek. Mi, kik őket minden áron továbbra is birni ohajtunk, őszintén bevalljuk; fájdalommal válnék meg tőlök. Azonban számunkra is marad fény egy vizsgálat és ez azon meggyőződés, hogy városunk és e vidék tiszta magyarku közönségében eme kedvelt vendégeink eltávoztával csak öregbűlőn azon hitünkkel vált eszme, hogy nekünk egy állandó, még pedig magyar színházra van nélkülözhetlen szükségünk, melyben szép nyelvünket egy P. Cornelia ajkairól bájlóan, s szívünk méjéig hatólag zengeni halljuk, s mint szívverünkkel egyben fort kincünket a társadalom terén minden idegen befolyástól továbbra is tisztán megővjük, s ez által tényezői legyünk a nemzeti irodalom és művészet virágzása, s terjedésének. Igen — nekünk állandó, magyar színház kell, — ezt kívánja a város és vidék színművészetét hön pártoló közönsége, ezt igényli egy magasb érdek, nemzetiességünk érdekében. És ez érdek, úgy látszik, nincsen is szem elől tévesztve, mert az aláírók száma színház részvényekre naponként szaporodik, s az építési munkálatok végrehajtásával megbízott választmány hazafiúi buzgalma alapján nem csak re-

menyínyel vagyunk, hanem bizton hisszük, hogy színházunk építése nem tartozik többé a pium desiderium-ok közé, hanem a közohajtásnak megfelelőleg a m. kormány beleegyezése mellett a jövő tavaszon meg is fog kezdetni. Addig is azonban, míg Thaliának méltó oltárt emelendünk, felelte ohajtunk, ha a kolozsvári nemzeti színház országos választmánya a jelenleg itt levő színházulnak a közelgő tél folytában itt maradhatásra engedélyt adna.

A mai nap reggelen szokatlan nép-tenger hullámzott a cs. kir. megye törvényszék épületé előtt, honnan katonaság és csendőrök kíséretében vitélt ki a vesztőhelyre haraszt-kerek B. Dániel, ki folyó évi február hó 10-kén segédül felbérlett czinkos társa K. Dániellel egy vagyonos, de gyermektelen rokonát azon reményben hogy vagyonát ennek halála után öröklendi, saját lakában az ablakon át agyon lölte, s ezért kötéll általi halálra, büntásra pedig 16 évi nehéz börtönrre ítéltetett, mely ítélet mindkettőjükön végre is hajlatott.

E — s *)

Zilah. oct. 19-kén. Boltjaink számaismét kettővel szaporodott, mi tetleges tanúságot tesz e város és vidék naponta emelkedő forgalmáról. Ha hozzáteszem azonban, miképp mindkettő luxur-articululokat foglal magában, annak, ki fájunknak, s különösen alsóbb néposztályunknak újabb időkben a fényűzés felé mind inkább becsodó lépéssel gravitáló irányát figyelemmel észleli, nem fogtam kedves dolgot mondani. — In urbe nascitur luxuria, e luxuria fit avaritia; — avaritia est fons omnium malorum...

A boltokról valami jót eszembe. Nagyon czélszerűnek tartanám, czég gyanánt a „Pro-féta”, „Ezred leánya”, „Arany-csillag”, „Vas-macska” s több ilyen helyett valamely, a honi történetből merített érdekes jelenetet, vagy nevezetes hazafiak képét venni fel, mi nagyobb kiterjedésben a historio népszerűsítésére sem megvetendő befolyást gyakorolhatna. — Ki nem mondatom, mily jól esett, midőn közelebből Magyarországon jártomban, Bihar-megye, Berettyó-Ujfalu nevű helységében Széchenyi jól talált mellképét láttam a bolt fölé kifüggesztve (Debrecezenben Hunyadi János halálát ábrázoló igen szép festvény van egy gyógy-szertárnál czégül alkalmazva).

A „Kolozsvári Közlöny” nádasmenti levelezője azon indítványval lép fel, miszerint a Zilahra vezető erdélyi országos utvonalel-készülésének gyorsabb eszközése végett, munkája az egyes helységekbe osztassék fel. — Meg kell jegyezmem, hogy ez intézkedés elejétől fogva alkalmazásban van, s a dolog lassu haladásának okát egészen máshol kell keresni — Mikint közelebbről e város érdemes polgármesterétől értesülni szerencsém volt, egy-egy virágzó casinók ujból felállítása ter-vetlik. Üdvözöljük — s mentől gyorsabb kivitt ohajtunk a jeles szándéknak.

Gabonaár Zilahon, oct. 18-ki heti-vásáron. (Nagy véka) Tisztabuzs 4 ft. — kr. Kétszeres 2 ft. — kr. Málé 1 ft. 30. kr. Zab 45 kr. Marhabusz fontja 14 kr.

r. l.

KÜLFÖLD.

TÖRÖKORSZÁG. A Journal de Constantinople szerint a cserkeszek és oroszok közti ellenségeskedés ujból megindult. Az oroszok átkelven a Laba folyón, hogy Abeczekben az erődítéseket fölépítsék, Sefer pasa legott parlamentárt küldött az orosz parancsnokhoz, kérdezte, hogy őt, mi volna sa-játképeni czélja ezen expeditionnak. Midőn a parancsnok erre azon feleletet adá, hogy a párisi szerződés erejénél fogva Czirkaszia Orszországot birtokul ismertettet el, s ő csak azért jött volna, hogy azt birtokába vegye, Sefer pasa ismét egy új parlamentárt küldött, tudtára adatván általa a parancsnoknak, hogy Czirkaszia tökéletesen független állam, s hogy róla, lakosainak beleegyezése nélkül senkisé megrendelkezhetik, és hogy a cserkeszek az oroszokat visszavonulásra tudandjakényszeríteni, ha szépszerivel ki nem takarodnak. Ezután huszonnegy órával Sefer pasa megindult 30,000 emberrel az oroszok ellen, kik egy méjny uton 16 álgyuval foglaltak állást. A csata 3 1/2 óráig tartott. A cserkeszek urai maradtak a csataternek, 800 at foglyul ejtettek s elvevék a 16 álgyut is. A holtak és sebesültek számát még nem tudni. Husz nappal előbb is, midőn t. i. az oroszok átmentek a Kuba folyón, a cserkeszek által megveret-ven, 5 álgyu hátrahagyásával vonultak el. Az orosz csapatok többnyire ujjonczokból állanak, s nem állják ki a sarat. Az orosz foglyokat a cserkeszek nem viszik, mint eddig szokásban volt, rabslolgaságba, hanem vagy besorozzák, vagy pedig szabad tetszésökre hagyják a naib által kormányzott területen letelepedni. — A Stambulba ment küldötség még nem tért vissza; a cserkeszek azonban majdnem megvanak győződve a felől, hogy nekik sem a Porta, sem a nyugoti hatalmak segélyt nem adnak, s elszántak magukat makacsabban mint valaha harcolni az oroszok ellen.

A „Constitutionnel” egy közelebbi cikke a beszarabiai határvonal, névszerint Bolgrad miatt támadt nehézséget ügyekszik megfeszteni nagyított fontosságától. Oroszország, mint tudva van, a párisi szerződés szavaira támaszkodva, igényt emel Bolgrad birtokához, mely a Dunával egybekötésben álló Jalpuk tótól némi távolságra fekszik. E pontban a párisi szerződés több aláírói Oroszország nézetét osztják. Mintegy 3 kilométernyire Bolgradtól fekszik egy Tobak nevű helység, mely korábban Bolgradnak nevezetett, s ma is gyakran Tobak-Bolgrad név alatt fordul elő. Már némely aláírt hatalmak azt állítják, hogy ez utóbbról volt szó. Ausztia meg a dunai fejedelemségeket azon okból tartja megszállva, mert a határ, mely Törökországnak garantiál szolgálal, még nincs megállapítva, míg másfelől a porta éppen e megszállás miatt a divánokat még nem hívta össze, melyek rendeltetése a fejedelemségek lakosai ohajtását kihallgatni. A Constitutionnel most azt emeli ki, miszerint az értekezletnek, melyben az illető határozmányok megállapítottak, nem szavait, hanem szellemét kell venni. A czél a dunai fejedelemségek megmegté-ése volt. Ha a Jalpuk-tó a Dunával örszszekötésben áll, s partjainak birtoka Oroszországnak megengedné hogy ott telepeket alapítson, ellenben Bolgrad, a bolgár gyarmatok fővárosa néhány kilométernyire fekszik a tó partjától, s ha mindjárt e város az orosz terület-hez tartoznék is, a határvonalat úgy lehetne húzni, hogy a tó partjai orosz kézben nem maradjanak. A nevezett lap nagyobb súlyt helyez a dunai fejedelemségek folyvást tartó megszállásában.

Keletről érkezett levelek állítják, hogy az angolok a cserkeszeknek fegyvereket szolgáltattak.

A Porta Albaniában Montenegró meg-támadására készül, ha az alkudozások czélla nem vezetnének.

Hogy angol hadihajók állomásoznak a Bosporusban a Bolgrad és kigyószigetek között, tudva van. A „Presse d'Orient” e hírt megerősíti, hozzáadva, hogy a Bosporus vizsein Lyons admirál alatt is hajóhad gyűl össze.

SPANYOLORSZÁG. A Narvaez-ministerium alig hogy megszületett, azonnal egy kis krissibe esett, mely csak azáltal enyészék el oly hamar, hogy a miniszterelnök a királynő-nyújtotta hathatós gyógyszerrel teljes resignátival elnyel. Azt kíváná ugyan is Isabella királynő, hogy az 1855 évi május óta eladott egyházi javak rögött adassanak vissza a pap-ságnak. Ennek Narvaez ellene szegült, s abban egyezének meg, hogy a jószágeladási törvény azonnal teljesen töröltnék el, s mind az, mi által a concordatum 1854 ki július óta módosítva vagy csonkítva lön, semminek nyilvánítatnék. A lapok most már halmozd el közlik új rendelvényeknek, melyek a miniszterelnök teljes engedelmességgel tanusítják. Az 1854-ki alkotmány — a toldalék nélkül — hely-reállítatnék, még pedig az alkotmányos elv iránti tekintetből. Amaz alkotmány t. i. a cörtesek és az udvar közös megegyezése folytán készült, míg Rios Rosas szabadabb elvű toldaléka a cörtesek közremunkálata nélkül jött létre s így az országra nézve kötelező erővel nem bírhat. Igaz, hogy az 1855-diki alkotmány is mind az udvar, mind a cörtesek által el volt fogadva, s hogy a későbbi határozat mindig érvényesebb szokott lenni az előbbinél. Hanem Narvaez 1855-ben nem vala Spanyolországban, s így az akkor hozott alkotmányról tán nincs is tudomása; alkotmányos indulatát pedig az 1845-diki alkotmány helyreállítása által eléggé tanusította — Narvaez állása egyebiránt nagyon kényessé kezd válni, mivel az udvar, mint hírlík nem kevesebbet kíván, mint: 1) tökéletes megsemmisítését mind annak, mi az utóbbi két év alatt történt; 2) viszáladását a papság eddig-elé eladott jószágainak; 3) helyreállítást a dézmának, s az eltörölt zárdáknak; 4) az anyakirályné viszáladását; 5) a dolgok állásának viszázhelyezését, mint VII. Ferdinand uralkodása utó éveiben volt. Azon értekezletben, melyet Isabella oct. 15-kén az absolut elvű Viluma marquis-val tartal, leplezés nélkül kimondá az iránti szándékát, hogy egy részben papokból álló cabinetet nevezzen ki, s Viluma némi ellenvetéseire viszonoz: „Nem most történnék először, hogy Spanyolország papi kormányzat alatt legyen!” S az ország történelmére utalva felemlíté a királynő Ximenes, Cisneros, Alborni s a granadí erseke neveiket kikk mint államférfiakkal, úgy hiszi Spanyolország mindig büszkélkedhetik.

A hivatalos lap szerint az új miniszterium névsora következő: Narvaez tnyag, miniszterelnök tárcza nélkül, Urbistondo tnyag hadügy, Lérsundi tnyag tengerészet, Pidal külügy s gyarmatügy, Moyano köz-munkaügy, Nocedal belügy, Seijas Lozano igazságügy s cultus, Barzanallana pénzügy. Hírszerint az ujan felállítandó gyarmatügyi miniszterium élére Gonzales-Bravo fog helyeztetni.

Ama rendelet, melynél fogva O' Donnell lemondása elfogadatik, így hangzik: „Elfogadom ama lemondást, mit hadügyminiszteri s miniszterelnöki hivatalait illetőleg, O' Donnell Lipót a sereg főkapitánya s lucenai gróf nyújtott be hozzám; nagyon meglevén elégedve kitűnő s rendkívüli szolgálataival, valamint az általa kifejtett buzgalom, értelmesség, s loyaltással is.”

S mind e buzgalom, értelmesség és loyaltás nem menthet meg az államcsíny hű eszközt, mert mestere akadt az ügyesebb Narvaezben.

Nagy sensatiót gerjesztett azon tény, miképp Concha tnyag, del Duero marquis

*) Érdekes levelet mindj szívesen fogadjuk; e mostani későre érkezett hozzáunk.

Szerk.

